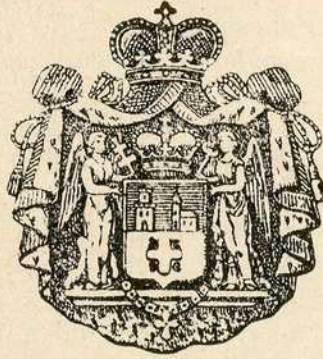

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 29

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 23. јулија 1901

Проповед

о ништавилу живота на земљи, као доказу
бесмртности душе.

Написао и говорио у Саборној Цркви Карловачкој
Др. Георгије Летић, професор богословије.

Милошћу Божјег промисла, у којем су
од вечности положена сва времена и живот
наш у времену, навезосмо се и скоро пре-
бродисмо дебело море свете Четрдесетнице.

На том путу кроз више недеља уда-
љени бесмо од света и од светског метежа
гледајући и посматрајући као морепловци,
само небо и Бога у небу, себе и душу у
себи и пут, којим гредемо, пут поста мо-
литве и кајања.

А то тихо пловљење по пучини Четр-
десетнице на броду Цркве наше јесте врло
потребно.

То је време испитивања вечних и спа-
соносних истина, познавања себе самога,
чишћења душе од хрђе греховне, распи-
њања лажних осећаја и отровних страсти,
снажења воље слободне, напредовања у врли-
нама, занављања и препорођаја душевнога.

То је доба лечења душевних болести,
када се све што је на души болесно са-

жећи или сасећи мора, само да се душа
очува и вечити живот не изгуби.

То је време озбиљно и судбоносно,
када се за вечност зида или за вечност
руши и обара.

То су дани неизмерне милости и љу-
бави Божје, у којима Господ само лечи и
прашта, само диже и исправља.

То је доба неописане радости на небу,
када се анђели због сваког покајника ра-
дују и ликују славећи и величајући Јагње,
које на себи понесе грехе свега света и
дарова грешним људима толико среће, то-
лико благослова.

Па да ли смо се на том путу што ко-
ристили или смо дремали и лењили се?
Тако ваља да се запитамо на измаку Че-
трдесетнице.

Многи од нас наступају време поста
са обичним мислима. Не ће да се користе
пруженом приликом, не ће да приме руке
помоћи мајке Цркве, него су хладни и пе-
милостиви. Не ће да спасавају душе своје,
не ће да се кају и поправе.

Па шта је узрок томе? Узрока томе
има много, великих и малих, видних и не-
видних. Има их у крви нашој, има их у

свету, има их у паклу, има их у ваздуху, и где их све нема. Али је главни узрок томе неверовање у достојанство и бесмртност душе наше и прецењивање живота на земљи.

С тога ћемо данас посмотрити питање, да ли је оправдан узрок тај *доказујући бесмртност душе наше ништавило живота на земљи.*

*

Таштина над таштинама! Сујета највећа од свих сујета! Све је таштина под небом и мука за душу!

Тако је обележио премудри цар Соломон живот на земљи. И заиста тако је! Без живота загробног, живота вечног, сâм за себе, живот на земљи је празнина, таштина и бесмислица, те пуноћу и смисао свој добија само онда, ако је он увод, пут и спрема за други, бољи и вечити живот.

Сâм за себе, живот наш на земљи јесте као оно откинут метеор од осталог света, који без живота, без одређена правца и циља, без разбора и смисла лута по васиони изложен случају, и за који не знамо, ни откуд је дошао, ни камо ће стићи.

Живот је на земљи прелазно стање; ми се писмо само за овај свет родили; смрћу не уништава се човек, као што то бива са бесвесним створовима.

Испитајмо само душу човечју. Шта видимо ту? Видимо саме планове, усађене Творцем нашим и нагон за остварење тих планова. Но да ли се ти нагони на овом свету задовољавају? Да ли се ти планови, од Бога означени, на земљи остварују? Једном рецју, да ли човек потпуно постижава на земљи опредељење своје, које му је Творац одредио?

Никако! Без другог живота за гробом човек је најнесретнији створ Божји. Све остало у свету осим човека постижава на земљи сврху своју. Нагони животињски задовољавају се силом природних закона. Стваралачка сила постарала се за то. Па је ли могуће да је она само код човека мађијски поступала, велики неуспех показала и себе у лаж утерала? Не значи ли праву бесмислицу поставити у души човечјој један план, који се не да остварити, истакнути недостижине циљеве опредељења

човечјег и дати нагоне за остварење њихово? Не може се то никако претпоставити за Премудру Стваралачку Силу, коју свугде опажамо, а најмање би се то догодило код човека круне од створења. Не, не... На овом свету видимо ми само почетак остварења планова усађених у човеку, а свршетак остављен је за други живот, живот вечни, да се Божје дело заврши и Његова Премудрост прослави.

Но да ли је то баш тако? Посмотримо урођене нагоне душе наше, који се на овом свету не задовољавају.

Душа човечја гори од жеђи за знањем, али ма колико је засићавали, осећа још потребу да учи и знаде, и жеђ је њезина све сиљнија. Она се напоследку распламти од жудње, да доспе и до највиших истина, на којима виси свет и све у свету. Уздиже се као орао у небесне висине, али са мучног тога лета враћа се доле сломијених крили, сва малаксала, изнурена. Већа беше воља, него снага. Пуне су јој руке плена и успеха, велики су резултати научних испитивања, красни су плодови. Али и то је таштина и мука за душу човечју. Знање је то непотпуно и несигурно и не задовољава душе човечје, јер основне истине остају још тајне. Шта је то снага, шта материја, откуда живот и кретање, шта је узрок свега на свету: све су то непостижине до данас истине, које на природан начин не познадосмо и за које многи ученици тврде да их никад ни познати не ћемо. Али без тих истина не може се никакав појав на свету протумачити. Непостижине те истине јесу управо Светилиште Непостижимога Бога, у које се само вером приступити може. Хоће ли човек на други начин, силом да се приближи тим највишим истинама, мозак му се заврти, онесвесне од висине или заслепи од светлости, посрне и пропадне...

Срце човечје жуди за срећом и њу гони свега живота свога, али њу никада не достиже. Што је више гони, све му се више измиче. Да се сва добра овога света искупе, несу довољна да зајазе бездану провалу срца човечја. Мајушни прах у васиони, па га ипак ништа не може испунити. „О Боже! Боже драги! Шта си мислио,

када си то срце немирно Ти створио?“ тако се мора човек често запитати. А није ли тако? Та нека сав свет мисли за оног богатира и силника, да је срећу уловио — и то је таштина и мука за душу. Не зауставља се ено ни он, него јури још даље, брже и страшније за срећом, коју није достигао и која је све даље од њега. . .

Воља се човечја хваста, да је свемогућа и да ће чуда чинити. Храбри се и велича, да ће све остварити, што ум замислити може. Но и то је таштина. Понижена враћа се са утакмице натраг. Она се још хвали, да ће чинити све што вечни закон Божји, усађен у уму човечјем или изражен у Откривењу, заповеда. Али грдне обмане! Тек што се одлучи, поклизну и паде, а диже се споро или баш никако.

Па зар је баш тако на овоме свету? Тако! и није друкчије! Шта видимо у животу нашем? Незадовољене тежње, неиспуњене наде, разочарана уверења, сама спотицања и исправљања, сама падања и дизања, живот белесне јагме за оним, што се не да постићи, живот пун трзавица и немира.

Али то још није све!

Незадовољене силе у души човечјој и међу собом сатиру се. Оне се често узбуне и кивно кидишу једна на другу, те је душа непрекидно попрште жестоке борбе и трвења. Ум стоји на једној, а осећаји и воља на другој страни. Да човек најмање добро учини, у души се мора борба да доврши, а та борба душу мори и раздире. Ту је још и казна, ако ум и закон његов не победи. Савест се одмах јавља и суди. Ломи снагу, трза, узнемирује и муке паклене још на овом свету задаје. Није ли и то таштина и мука за душу? У свему осталом свету влада највећи склад, у човеку пак постоји таква противност! И те противности морају нестати. На овом свету их не нестаје. С тога други живот мора настати, да се то постигне.

А шта тек чека човека е поља на овоме свету! Неслога и немир, завист и пакост, борба и гонење, непријатељство и рат грозни с поља и куца на врати. Борба за живот, рад у зноју, патња и брига, болести и невоље. Страшна олујина у животу често

„потегне и човек задршће, као грска у пољу. Удари лични, породични или друштвени груну од једном на слаба човека, и он се наједаред тргне иза сна и овести се. Горка збиљо! Сграшно разочаравање! Зар је то све? Зар се само зато ми на свет родисмо? Ту је ено већ и смрт са косом у руци, да ту мучну трку једном већ заврши. Сваком раденику потребан је одмор, па и човеку патнику највећем.

Таштина овог света самога за себе огледа се и у том, што је он кратак и несарамеран према величини тежња духовних и остварењу њихову. Колико њих појаве се на позорници овог света, да их одмах за тим опет нестале? Колико се пак њих уклони са света, а живота ни не познаше и сврху своју ни близу не постигоше? Живот је човечји још и несигуран, изложен многим опасностима, напуштен сили и тиранији природиној. Од једног слепог случаја зависи нам живот и мач непрестано лебди о концу над главом нашом. Осим тога несигурни и кратки живот наш јесте још и пун бола и горчине, пун муке и напора. Питамо се сада, зар смо се ми само зато родили, да гробља пуњимо, да се само памучимо овог света и ко скотови иструнемо? Не били тада животиње сретније биле, које сврху свога живота силом природних закона постизвају, а горчину света не са знају, нити се смрти надају?

Да је живот наш на земљи само прелазно стање, или боље рећи, само тркалиште за вечну награду, доказује још једна таштина. Зли људи наиме често боље пролазе на овом свету, него ли добри. Зло царује, грозни злочини су често сакривени, врлина се прогања, а правда се вређа. Наша савест пак захтева да се добро награђује, а зло казни. Да се то што је у уму, као истина усађено и оствари, мора други живот наступити.

И заиста скоро сви народи скоро сваког времена уверени су били о бесмртности душе. Глас свега човечанства јесте глас Божји, глас истине. Оно у чему се све човечанства слаже, почива на здравом разуму и мора одговарати стварности. Свест у нама свима буни се против тога, да ће нас једном у гробу са свим нестати.

Други свет долази на ред после гроба и он нам већ у овом животу помоћ своју пружа и тешку судбину ублажава. Вера, нада и љубав, три небеске врлине, силазе са оног света као благослов и душу човечју натапају. Вера снажи ум и задовољава га, нада крепи вољу, а љубав срце греје и срећу дарује. . . .

Ето Љубазни! Поучите се тиме, те не жртвујте сретну вечност, ради овог несретног привременог живота.

Тргните се овог поста и о себи озбиљније размишљајте! Идуће недеље водиће нас Црква кроз знамените пределе, крвљу Христовом освећене, путем крсним, да би нам у души обновила успомену најзначајнијег догађаја у повесници света, да би нас опленила побожним осећајима туге за Христом, љубави према Њему и благодарности. Па у те дане искупљења ослободите се од греха у тајни покајања и нов живот започните. Вера нада и љубав нека буду програм Вашег живота. У њима тражите лека, у њима спасења!

Па гледајте да се са поучног пута Четрдесетнице вратите у борбу света излечени, освежени и оснажени. Нека вам Господ помогне, којег је милост велика у вечности амин!

Ориген као проповедник.

(Наставак)

Ориген беше велики мајстор у испитивању живота својих слушаоца, а особито је знао проникнути у душу и дирнути у најосетљивије жице људе, а то је изнети им пред очи све њихове слабости са свима шкодљивим странама њиховим. Из његових омилија, које се односе на моралну страну људског живота, добивамо ми лепу слику друштвеног стања тадашњег времена. Примера ради споменућемо проповед пету на Гenezу, где говори о гостопримству, о пијанству и штетном утецају пијанства на човека.

Ориген често пута тумачећи некоја места из Св. Писма Старога Завета служи се са старозаветним догађајем и врло згодно га примене на савремено стање својих слушалаца. Тако н. пр. у Х. омилији на Гenezу говори он о Авраму и његову сину Исаку, чијем се је

напретку особито радовао отац његов Аврам. Ориген пак том згодом додаје: „О да би и ви браћо били, као што беше Исак радост матери својој, радост вашој св. матери цркви, али ја се још увек бојим, да ће још увек морати црква, да рађа своју децу са жалошћу и са уздисањем. Или јој зар ви са својим понашањем не доносите жалост и уздисање, кад се клоните цркве и не слушате слово Божје или ако слушате то бива на најсвечаније празнике, па и то, да бива из каквога унутрашњег побуђења, још би се дало опростити, али то се догађа једино из радозналости и наклоности према јавним свечаностима и из жеље за опћим (заједничким) одмором. Па шта дакле треба, да чиним ја, коме је поверено и наложено, да објављујем и разјашњујем реч Божју људима? Као што је онај бескорисни слуга, тако сам и ја добио од Госиода меру пшенице, да је разделим своје друштву. И Господ тражи, да се то раздели благовремено, па шта, да ја сада радим? Када ће и где ће бити ваше време? Већином или готово цело време проводите ви на тргу бавећи се светским пословима или због трговине. Једни посвећују своје време ратарству, други парничењу на судовима, а реч Божја је увек последња, њу или когод слуша или врло мало њих. Али шта се ја тужим на ваше послове и на ваша занимања? Шта ја приговарам онима, који изостају од цркве? Та и на вас који сте се ту у овом светом храму скупили, морам да се потужим због вашег владања, јер нисте пажљиви, забављате се и овде по обичају вашем са новинама варошким, окрећући речи Божјој и читању Св. Писма леђа. Ја се бојим, да се и вас тиче она реч Господња пророку (Јеремија II. 27.) Они ми окрећу леђа, а не лице.“

Из овога примера се види, да је Ориген умео врло вешто тумачећи Стари Завет употребити згодно некоја места његова, да поучи своју паству и старим примерима, какви треба да буду Хришћани у животу и раду своје.

Св. Писмо и Старога и Новога Завета пуно је таква лепа материјала, из којег може лако проповедник слова Божјег наћи за себе згодно место, да га обради за своју паству. Ориген је увидио то велико богатство, одабрао је што му се је чинило за проповед најприкладније и изабрани материјал је са великом

помњом и љубави обрађивао према стању и приликама цркве и његове пастве имајући увек на уму, да му је сврха, да верни стеку што јаснији појам о хришћанској вери, да ту веру заволе, следе њеним прописима у животу и тако обнове праву цркву Христову у срцу своје.

Као што сви велики људи тако и Ориген уза све своје мане и недостатке, које су му доцнији нараштаји опазили, остаје он ипак врло знаменит у погледу хришћанске проповеди. Он је својим радом створио и у проповеди епоху, која, ако и носи на себи још карактер несавршенства, ипак је куд и камо одмакла од првих трију векова, у којима је проповед живила.

Под његовим утецајем и у његово доба добила је проповед и право грађанства у црквеној књижевности. Он је први почео намењивати проповед своју не само слушаоцима већ и читању изван школе и храма; он је први почео бележити и издавати своје проповеди у изворном им облику, не прерађујући их у трактате, као што је радио његов савременик на западу Кипријан.

Други је значај Оригенова рада, што је он први утврдио проповед речју Божјом, учинивши библијски текст не само излазном тачком проповедања и предметом аргументације, већ узимајући из њега и садржину. Тиме је за будућа времена установљен принцип, по коме је проповед престала бити продуктом личнога субјективнога производа и назора, већ је постала изразом црквенога учења, проповеђу *ex cathedra*. Ма да код Оригена у његовим проповедима налазимо много више субјективизма него код других, ипак је принцип сасвим код њега објективан.

Трећа заслуга Оригенова јесте, што је својим проповедима у Хришћанство унео мноштво нових идеја, езегетских, догматских, моралних, те је тиме потпомагао много буђењу и обновљењу хришћанских мисли и назора у свету.

Четврта заслуга Оригенова јесте у томе, што је створио посебан тип проповеди, а то је езегетска омилија. Тај тип проповеди владао је и после њега, а у својим главним цртама сачувао се је у цркви све до данашњега времена као норма за ту врсту хришћанске проповеди. (Шк. уџбеник).

Тиме смо у главним цртама ресумирали рад овога ђенијалнога учитеља старе цркве хри-

шћанске, који је својим учењем и радом, ма да беше због неких незгодних назора доцније осуђен од цркве, заслужио ипак, да му се са дубоким поштовањем спомиње његово име у црквеној књизи, којој је тако рећи први својим ђенијалним талентом и ревносним неуморним трудом прокрчио пут до славе и величине, на коју се је успела у IV. и V-том веку.

Наставиће се.

Још нешто о саборском изборном реду од 1870/1.

(Поводом „Осврта Димитрија Руварца“.)

(Свршетак).

XIII.

Крупније наводе и приговоре, подвале и смицалице „Освртове“ против становишта које заступам у питању изборнога реда од 1870/1, држим да сам довољно приказао у њиховој правој вредности. Том приликом умножио сам доказе основаности и коректности тога становишта и његове тврдње о неканоничности постанка тога изборног реда. А то ми је и била главна цел уз побочну, да прикажем превртљивост и несолидност јавног рада г. Д. Р-ца, а њега самог као човека необуздане ђуди, без икаквог убеђења у претресаним овде питањима.

Сматрајући саму ствар довољно испрљеном у корист свога становишта и својих тврдња, ја бих могао одмах свршити и завршити, па да се и не осврнем на ситниј „Освртов“. Но да не би и њиме по неко заведен остао у заблуди, осврнућу се ипак,

На 12. стр. „Осврта“ вели се: „Ви сте г. Јеремићу на стр. 537. навели неколико пасуса из говора народних саборских посланика са сабора 1842, те и ако сте их верно навели (о милости!), и ако се н. пр. из говора Николићевог и Хаџићевог и осталих, сасвим јасно види, да су они предлагали „да би болѣ било, да се рекурсе — ради дозволе расправног сабора — на милостивѣйшег Монарха пре изабранија Архи-Епископа и Митрополита устрои, подпише и одирави“. Ви ипак рекосте: „— — ипак је и на том сабору — 1842 — *шокренута* мисао и жеља, да се одржи најпре расправни и после њега изборни сабор“.

После ове замерке чуо се у „Осврту“ и по трећи пут подвик: „Да л *шако* ради књижевник од љубави и истине“! А ја се згледнух, слеглох раменима и замигах: шта ли тај г. Д. Р. сад хоће, шта ли му је сад криво? Ни данас још не знам. А ко хоће да погађа — а кад погоди да и мени каже — нека прочита и оно што сам ја написао, а наиме:

„Сабор од 1842. дозвољен је „јединствено ради избора митрополита“. И ма да је тако написано било у највишем декрету, којим се тај сабор дозвољава, па и поновљено, да посланици „јединствено себе на дело избора митрополита ограниче“, и ма да је и Комесар то исто поновио у свом говору, којим је сабор отворио, па то поновио и другим својим изјавама не једаред; и ма да је „Конацъ бесѣде зве (Комесарове) громким свију слышателя вивать восклицаниемъ увѣнчанъ био, ипак је и на том сабору *покрешана* мисао и жеља да се одржи најуре расправни и после њега изборни сабор“.

Као што рекох, нисам могао, да разаберам ни висину ни дубину трећег восклицанија г. Д. Р-ца. А привео сам га, да и он буде сведоком славе његове.

— Излагањем односне радње сабора 1842, доказао сам, да су и на њему неки хтели да расправљају и уређују друге црквене послове, а после ових тек да бирају митрополита.

Али сам тим сабором доказао и то, да да г. 1842 ни државна власт, ни црквени фактори, на таку незаконитост нису хтели пристати. Доказао сам, да на ту незаконитост нису хтели пристати ни г. 1864. А нису пристајали, јер су *онда били вољни* да респектују канонску забрану предузимања важнијих црквених послова за време седисваканције. А респектовали су ту канонску забрану тада за то, *јер им онда „практичност“ није колидирала са том забраном.* Онда није било државних рачуна и смерова, а ни личних интереса тадањих администратора митрополије, којима би запостављали закон и интерес цркве своје.

Али је већ онда — 1864 — „практичност“ народњака хтела тај закон да игно-

рује, позивајући се и на саме привилегије, „на којима да је основана она наша црквена автономија, *којој је орган народни сабор*“. Цитирао сам те речи Милетићеве и тврдњу његову обарао. С каквим успехом, поричем г. Д. Р-цу компетенцију да о томе пресуђује, јер он пише данас овако сутра онако; јер он не ради по уверењу и разлогу, не из љубави према ствари, него по диктату мотива, који покрећу и најобичније смутљивце.

Јер, зар ми је могла која друга побуда и какав год друкчији књижевник добацити онако малициозно: да сам „без икакве нужде и повода цитирао и привилегије“.* Добацити онда, кад сам их цитирао да Милетићево позивање *на привилегије* неоснованим прикажем и докажем. Чиме сам то могао учинити него привилегијама? Или сам се место привилегија требао позвати на г. Д. Р-ца, који као да жели монополисати цитирање у опште, а привилегија понаособ? Или сам изводио погрешне закључке из цитираних привилегија? Или оне не обарају Милетићеве и не доказују моје тврдње? Ради чуда, да чујемо како је данашњи г. Д. Р. писао у сличном питању године 1900. Ево овако:

„Из ових се привилегија јасно види, да је патријарху дата тако рећи неограничена власт у цркви, и да о каквој народној автономiji у управи цркве, нема ни спомена. Народу је једино признато право, да може са свештенством заједно бирати себи свога архиепископа, и да може „слободно упражњавати своје обреде и своју вероисповест, без икаквог страха, опасности и штете у телу или имању... Говорити и писати дакле, да“ је привилегијама Леополдових (а другим?) српском народу у Угарској, Хрватској и Славонији признато неко право у управи црквеној, проста је — што рекли Србијанци — измотација.“¹

* Осврт. Стр. 12.

¹ Димитрије Руварац: Постанак и развитак срп. цркв. нар. автономije. Стр. 5. Није г. Д. Р. тако писао само 1900 г., него и 1890 и 1892. У 20. бр. „Новог Времена“ ex 1890. написао је и ово: „За то оканите се господо позивати се на привилегије, јер по њима нема наш народ нити би имао по њима никаквог другог удела у спољашњој управи црквеној, осим слободног избора архиепископа“... „Ко може из овог законског чланка (XXVII. ex 1790/1.) извести то, да је њим дата нашем народу

Дакле, и кад кажем скоро исто што је рекао г. Д. Р. — и онда ми он замера, и онда немам право!

— Г. Д. Р. хтео је неким софизмима да докаже да сам „слаб логичар“ (стр. 26. и 27.) а постојећи изборни ред да је каноничан.

Ја сам н. пр. рекао: „Да је и државна власт, и после IX. зак. чланка, сматрала дотичне закључке и уредбе (саборске) зависнима од Синода, доказује поступак са сепаратним вотумом Епископата од 1870. Класичан је доказ и у отпису министра Паулера из г. 1874, којим је враћено саборско устројство од 1871, непотврђено с разлога „што на њега није Епископат пристао, а по епископалном карактеру грчко-источне цркве ово је есенцијални услов правољаности саборског закључења“. А г. Д. Р. после тога, пређуtavши сепаратни вотум, овако умује:

„Ко зна здраво мислити, тај прочитавши то, не може ништа друго рећи, до ли ово: па кад је круна на предлог кр. уг. владе ипак потврдила 29. маја 1871. изборни ред, јасно је, да је пре његове потврде, пристао на њега и епископат, јер га је баш тај исти министар Паулер поднео круни на потврду. И чим то стоји, престаје свјак (!) глагол о каноничности или незаконитости изборнога реда. Није ли пак на њега пристао епископат — као што Ви г. Јеремићу тврдите; — онда не стоји она тврдња Паулера, да без пристанка епископатовог не може потврђен бити ни један* закључак саборски“.

Тако г. Д. Р. Но ко чита његове речи са разумевањем ствари, уочиће одмах, да је у његовом софизму пређутана неконзеквенција Паулера према становишту, које је овај и сам признао легалним; да је пређутана и самовоља државне власти, којом је та неконзеквенција сирове-

автономија, тај је заста блажен!“ У 86 бр. „Новог Времена“ ex 1892. у истом правцу је г. Д. Р. писао. Шта му је дакле било ове године кад је писао „Осврт“? Заста је и он у својој форми „блажен“. „Блажен“ је био и онда, кад је рекао, да је зак. чл. XX. ex 1848. „дана нашем народу црквена аутономија“, о каквој он говори, но да „дети законски чланак није никад ни ступио у живот“.

* Нисам рекао „ниједан“, јер није говор о свима него о извесним закључцима, о извесној радњи саборској. Зашто ми дакле г. Д. Р. подмеће свој „ниједан“, „ништа“ итд.? Зар у „невољи“, или у својој површини?

дена. И место да осуди ту неконзеквенцију и самовољу, г. Д. Р. мени импутира нелогичност, а скоро да правда поступак државне власти.

По његовом софизму: или је државна власт одобрила изборни ред на основу пристанка Епископатовог, ergo радила по закону црквеном, или га је потврдила и без тог пристанка, јер није ни дужна тај пристанак тражити, ergo по праву свом. Али не стоји ни једно, ни друго. Ја сам доказао какав је то пристанак био 1870. и да тадањи Епископат без свога митрополита није био ни надлежан на пристајање, дакле, да о пристанку, са правне стране узетом, не може бити ни говора. А из тога случаја, што је државна власт г. 1871. и без тога пристанка — па и против IV^е тачке сепаратног вотума — ипак потврдила изборни ред, изводити закључак, да „онда не стоји она тврдња Паулера“, то може само правна логика „Осврта“, то може само она ђудљива љубав према црквеним правима, каква се често разлива по радовима г. Д. Р-ца, кога „познавање историје наших народних сабора од 1708 до 1864, а тако исто и синода за то време“ тако разаниће, да томе вулкану свога — за другога, по његову мишљењу, невакстимагво знања, мора одушке да даје и у веома чудним екскурзијама.

Становиште министра Паулера у његову отпису 1874, сасвим је легално и једино коректно, претпостављајући, да је он под Епископатовом мислио Епископат у Синоду. Да га се је министар држао и 1871. г., и да га се државна власт увек држала и држи, не би се никада бар формално, огрешила о законодавство и право црквено. Али, министар Паулер — без обзира на његово познато већ правдање пред епископом Грујићем — поступао је 1870. противно томе становишту. А зар у његовој неконзеквенцији — моја нелогичност? И та његова неконзеквенција, разуме се, не из нелогичарства Паулеровог него из политичких рачуна почињена, зар да потире легалитет и коректност изреченог у отпису Паулеровом становишта? По логици и правним појмовима г. Д. Р-ца тако

би и било. Али тако није, јер незаконитост и некоректност личнога поступка министровог, не поништава начело у отпису Паулеровом и на њему основано црквено-правно становиште.

— У „Осврту“ се вели:

„Сабор је бар на папиру 1875. добио устројство и одређен делокруг, на темељу кога може и самој влади опонисати, да не мора учинити нешто што је противно устројству, без да му она може друго шта учинити, до ли да га одгоди ил распусти — као н. пр. 1897. — ал архијерејски синод нема ни дан-данас никаквог устројства, нити одређеног рока свога састанка, већ мора за свако заседање да „исходи“ дозволу, као и да назначи предмете, што их мисли предузимати, односно да добије дозволу за њихово предузимање“.*

Но г. Д. Р. је при овом умовању заборавио на канонично устројство о састајању Синода и Деклараторијске установе, које, било нам право или не, постоје. Заборавио је на 7. § саборског устројства, по којем, „свако одступање од редовног времена састанка, даље продужење редовног, као и сазив ванредног састанка (сабора), овог последњег *уз означене расправних предмета* има се преко председника претходно Његовом Величанству пријавити“. Заборавио је и на 9. §. истог саборског устројства, по којем „Сабор сазива митрополит и патријарх, или ако је упражњена столица му, митрополитски црквени савет, *уз претходно учињену пријаву Његовом Величанству, и после добивеног одобрења од Његовог Величанства*“. Заборавио је и другу алинеу тога параграфа по којем: „Његово Величанство има право сабор одгодити, исто тако и распустити га“ . . . А тешко да је кад год и имао на уму, што се све садржи у овој установи саборског устројства. Заборавио је г. Д. Р. и то, колико, на жалост, стварно вреди и прва алинеа 7. §. гледе састајања редовног састанка сабора, а колико и друга алинеа 10. §. — гледе дневнога реда. А можда и није заборавио, него је баш хтео да *којешта* напише, рачунајући на „неуке читаоце“. И зашто онда да му доказујем неоснованост његова истицања „права“ и „делокруга“ саборског над Синодским?

— Замера г. Д. Р. и позивању моме на речи Јиречекове, да су сабори до 1864. били конзултативног карактера а не децизивног. Замера ми, јер нисам навео и ове Јиречекове речи: „Er (сабор) hat nur Vorschläge zu machen, deren Verwirklichung von der Allerhöchsten Schlussfassung abhänget“. Замера ми, шта више подмеће ми и обмањивање неуких читаоца! Па и по четврти пут кличе: „Да л *шако* ради књижевник од љубави и истине“! Но, ко разуме ове речи Јиречекове, те их у свези прочита са речима: Die Berathungen der National Congresses sind rein consultativer Natur, — тај у изостављању првих речи не ће видети никакво обмањивање. Те речи напротив утврђују и допуњују тврдњу о конзултативном значају сабора. У изостављању тих речи било би тенденције обмањивања само онда, кад би се њима тврдило, да су сабори били децизивног значаја. У том пак случају Јиречек би протусловио себи. У две непосредно, једне за другом написане, реченице, он би изрекао две протусловне тврдње. Ако г. Д. Р. има смелости и то да устврди, онда би према овој и сувише мала била смелост, којом мени импутира обмањивање неуких читаоца. Али ако то протусловље не докаже, онда је доказао, да би он, к’о хтео, да обмане.

Поступак г. Д. Р.-ца је тим одвратнији, јер је и он на стр. 18. признао, да „нису од 1708. па све до 1875. имали другог до ли конзулативног права (?!) и народно-црквени (?!) сабори“. Истина, он то тврди и за Синоде, но тврдња о Синодима не потиरे тврдњу о саборима. А колика је и каква је разлика између конзултативног карактера, Синода и сабора, односно какав је положај и каква надлежност у уређивању црквених послова била Синода а каква сабора, о томе је заман диспутати се са г. Д. Р.-цем, јер о томе су његови појмови и сувише магловити, његово становиште без принципа и легалног базиса, а ђудљивост од преисудног утицаја.

— На стр. 26. и 27. свога „Осврта“ претресајући г. Д. Р. моја разлагања о неканоничности изборног реда од 1870/1. и о §. 2. саборског устројства од 1874/5, вели: да су и та разлагања „разглагол-

* Стр. 18.

ствија“, којима је место у каквој „бубњотечи“, и да се таке „несмислице“ могу писати за оне „шијаке из народних приповедака“. К овој, заиста лепој аргумен- тацији штета, што још није додао онај познати усклик Хорацијев: „Risum tene- alis amici“, који кригичари à la г. Д. Р. обично употребљују, да бар исмеју про- тивника, кад немају разлога са којима би га могли утући.

Није нам ни на крај памети, да одго- варамо на ово бубњање. довољно је, да позовемо читаоце наше, нека још једанпут прочитају све оно што смо на стр. 80-84 наше расправе написали, па ће се и сами *из те целине* уверити, да г. Д. Р. ту ствар не разуме или није хтео разумети. Ствар је по себи врло проста, али замашна по своме значају у данашњим приликама, те ћемо с тога скорим и онако морати про- говорити опширније о њој, а дотле нека се стрпи г. Д. Р., јер толико скромности претпостављамо код њега, да не може зах- тевати, да овако замашне и озбиљне ствари расправљамо тек мимогред, у полемици с њиме, а раче кад знамо, да имамо посла са човеком, кога је тешко уверити, а лако — разуверити.

— Остало би ми још, да коју кажем о комичном „обрту“ у „Осврту“ г. Д. Р-ца“. Он је наиме опет пресалдумио, учинио је опет један saltus mortale. Огласио је orbi et orbi, да више није за измену избор- ного реда.

И ако сам сувише пажње поклањао „Осврту“, не ради њега самог, него ради оних „неуких“ и ради ствари, „обрту“ и мотивацији „обрта“ не могу је поклонити. „Обрт“ г. Д. Р-ца се у питању изборнога реда и не види, а у полемици с њиме, само је њему на — штету. Мотивација „обрта“ доликује Димитрији Руварцу, и било би нечовечно бунити га у душевном задовољству, којим га она испуњава.

Изгледа, да је један од великих разлога „обрту“ г. Д. Р-ца и једна пуномоћ из 1748, по којој он суди, да су сва три сталеза онда кумулативно бирали саборске посла- нике, што до свога „Осврта“ г. Д. Р. није знао. Добро. Али можда он није, између осталог, знао ни за ову циркуларну на-

редбу администратора митрополије Јована Борђевића од 24. маја 1768, упућену „про- топопм Епархије Српске“¹²⁵

„Понеже и настољцем всенародномъ Го- бору потребно есть, да и ѿ мірскаго сцен- ства Епархије Српске Депштирти изберутся а полномоциемъ скрепѣтъ, зато камъ налагаемъ, да вы сами собомъ и еще с еднимъ протопо- пиѣ ваше свщеникомъ б. дне граждскаго мѣца априліа сего Года, вземше со собою печатъ ки свой, а сщеникъ свой, с коимъ ћете иза- братиса имѣщій Депштиртомъ пленипотенцию скрепити, здѣ с Карловци искѣсно дочи и предстати имате иначе несотворше“.

Можда г. Д. Р. није досад знао ни за овај налог Осечке Комисије од 18. марта 1769, по којем: „Endlichen sollen Vernünftige und unrigenügen Leute zu Depu- tirten erwählen werden, welche das Sraates, der Nation und Religion betrachten“.

По логици г. Д. Р-ца, морао би он и после ових историјских чињеница опет у- чинити један „обрт“, те сада бити за измену изборнога реда, а у правцу наведенога циркулара и налога. А кад бих му и друге свакојаке случајеве побројао гледе избора саборских посланика из онога доба „ап- солутистичкога“, — колико ли би „обрта“ тек онда г. Д. Р. имао да прикаже. Можда би му требала серија гимнастичких представа.

Оволико тек ради важности оне пу- номоћи из 1748. пред којом се је г. Д. Р. онако комично „обртнуо“. О самом „обрту“, као неком „догађају“, можда ће пасти на ум кадгод по којем Карловачком шаљивчини да учини помен, и то у по- словици: „обртљив и превртљив као Ди- митрије Руварац“.

У славу те обртљивости и превртљивости дужност ми је споменути, да је г. Д. Р. г. 1900. рекао да:

„данае захтева и свештенство — бар *увиђав- нији део*, који се не заноси за струјом времена и за популарношћу —, и *јерархија*, да се измене данашњи изборни ред у погледу избора свеште- ничких заступника“.¹²⁶

Нека г. Д. Р. из ових својих речи сам

¹²⁵ Архива М. К. под Бр. 190 ex 1769.

¹²⁶ Постанак и развитак. Стр. 200; но ради курио- зума треба прочитати шта је све рекао г. Д. Р. и на стр. 198. и 199; 209. и 210.

извук конзеквенцију. А од мене нека за сада не буде прећутано ни то, да се је г. Д. Р. г. 1890 „бројио“ у „слободоумну странку“, а г. 1897, „ван странака“. У какву се странку данас „броји“, то ваљда ни сам не зна, а озбиљне људе то и не може интересовати —

И тиме завршујем, једаред за свагда, полемику с *шим* и *шаквил* г. Д. Р.-цем.

Дописи.

Из Горњо-Карловачке епархије. Има томе већ дуље времена, од како се нитко не јавља из ових крајева, е би човјек мислио, да је све обамрло, или барем, да овдје нитко не прати развитак наших опћих ствари, нити зато мари. Али у истину није тако, већ су људи овдје што сиромаштвом притиснути, а што опет својима многим пословима оптерећени и окупирани. Особито наше свештенство, које не зна, да ли више пати због своје слабе, а притом врло неуредне плате, или је више својима многим и различитим пословима заузето.

Од како је наиме у ову дијецезу дошао наш енергични и агиални високопреосвећени владика Михајило, од тада се рад и посао наших свештеника више, него по петеростручио. Јер не само, да он различите наредбе у упутства за дјеловање подручног му свештенства издаје, већ он над тим строго пази и бдије, да ли се то врши све тачно и савјесно, па и сам он својим неуморним радом и добрим примјером у том предњачи. И тако је тим његовим поступком наше свештенство у многоме постигло изванредан успјех.

Нећу спомињати овдје ни вођење парохијских љетописа, ни различитих богословских тема, које поједини свештеници приликом своје заједничке исповједи имају расправљати, ни вођење исповједних билежака, па ни оснивања свештеничких књижица и т. д., о чему прије није било ни спомена, већ ћу констатовати то, да су данас ријетки наши свештеници, који свеколике своје дужности тачно и савјесно не врше.

Тешко је наћи данас код нас свештеника, који у неђеље и празничне дане редовно не проповједа, а још теже је наћи, школу, коју српска дјеца полазе, а да у исту наши свеш-

теници редовно не долазе и систематски дјецу у вјеронауку и црквеном појању не подучавају, у чему многи управо невјеројатан успјех постизавају и т. д. Али нада све те радње и успјехе нашег свештенства, одскочило је далеко и високо обучавање наше ваншколске младежи у вјеронауку. И то је опет заслуга само нашег високопреосвећеног господина владике.

Својом пожртвованошћу и својим високим положајем израдио је он наиме код вис. кр. земаљске владе, да је иста још у јануару 1896. издала наредбу, којом су сва наша дјеца од 7. до навршене 15. године, која због различитих препрека не могу редовно полазити школу, обвезана долазити сваке неђеље и празника редовно на вјеронаук и литургију.

Многи ће можда у први мах ово олако узети, али гроба знати, да овако крупне и спасоносне наредбе не ничу сваким даном, па да је и сама зем. влада дуго околишавала, док је оваку замашну наредбу издала и за provedбу исте жупанијске и котарске области одговорнима учинила.

Ову наредбу почели су некоји год. 1898. оглушавати и у неку руку сматрати опозваном, али је иста и прошле, па и ове године од високе кр. зем. владе у свој цјелини својој обновљена и протумачена. Само се то пак по себи разумије, да је и то настојањем и заузимањем високопреосвећеног господина владике учињено, као и то, да исти није пропустио подручном си свештенству савјесно вршење тог превеликог његовог задатка наложити и на срце му то топло ставити. —

Да је којом срећом дотација нашег свештенства сходно његовој спреми и позиву удешена и уређена, па да због тог оволике оскудице на нашем свештенству нема, већ да су многа празна мјеста попуњена, заиста би овим и оволиким радом наш прости народ у кратком времену далеко одмашио, управо би био религиозно препорођен. Јер се збиља срце у човјеку топи од милине, кад неђељом или празничним даном зађе по нашим сеоским парохијама, које своје посебне свештенике имају, па види по 100 и више сеоске дјеце око свештеника сакупљене, који их поучава у св. православној вјери, тумачи им обреде наше св. цркве, с њима у један глас поји, па их и у нашој српској народности учвршћује итд.

Од какове је користи све ово за Православље и Српство, моје перо достојно описати не може, већ нек то сваки у души и срцу свом процјени и вагне, а ја као православни Србин могу само казати: Слава високопреосвештеном г. епископу *Михајилу Грујићу!*

Ј . . о

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Парастос Њ. В. Краљу Милану.) На погоднијем парастосу у манастиру Крушедолу блаженоупокојеном краљу *Милану* началствовао је Његова Светост патријарх *Георгије* са високопреосвештеним епископима *Лукијаном* и *Митрофаном*.

(Митрополитски Црквени Савет). Дана 17 и 18 јула о. г. држао је Митрополитски Црквени Савет седнице изванредног свог заседања, под председништвом Његове Светости, преузвишенога господина патријарха *Георгија Бранковића*, као чланови присутни су били високопреосвештена господа епископи *Лукијан* и *Митрофан*; архимандрити г. г. *Иларион Руварац* и *Анатолије Јанковић*, протопрезвитер г. *Јован Борота*, те г. г. *Др. Стеван Павловић* и *Лазар Обреновић*.

(Архипастирска посета). Јављају нам из Срп. Хидоша, да је високопреосвештени г. епископ Будимски *Лукијан*, враћајући се из манастира Грабовца, дана 1. (14). Јула посетио црквену општину у Срп. Хидошу и поучио верне у стародревној тамошњој богомољи (од плетера подигнутој 1764 г.) коју до сада још ниједан архијереј походио није. Св. литургија богослужена је под началством окр. протопрезвитера Будимског г. Недељковића. Народ је топећи се у радости и миљу, дочекао свога љубљеног Архипастира одушевљењем, које је изрази добијало и посинаху цвећем пута, којим је Архипастир пролазио. Тога дана је био у част високопреосв. г. епископа Лукијана свечани ручак у двору властелина и крстника ордена св. Стефана *Коломана Кардоша*, бившег жупана Барањске градомеђе, на ком су учествовали и председник угарског сабора преузв. г. *Дезидерије Перцел*, барон Имре Фехервар вел. жупан Барањски и поджупан Толпански г. Павле Дери. После тога ручка, одвезао се високопреосвештени г. епископ као мио гост са свима присутницима одличницима у дворац преузв. г. *Дезидерија Перцела*, где је тога вечера у част високо-

преосвештенога г. епископа *Лукијана* био свечани соаре, а сутра дан ручак.

(Оставина епископа Антонија Наке.) Путем кр. угарске владе достављено је управи српских народно-црквених фондова у Карловцима 16.198 К 97 п., као половина оставине иза блаженоупокојеног умрвљеног епископа Темшварског Антонија Наке, која половина припада неприкосновеном и клирикалном фонду.

У Босни и Херцеговини.

(Наименовање конзисторијалних саветника.) Његово цар. и краљ. Апостолско Величанство је Највишим ријешењем од 18. Јуна 1901. благоизвољело најмилиствије одобрити устројење конзисторије при српско-православној митрополији бањалучко-бихаћкој, те најмилиствије наименовати конзисторијалним савјетницима те конзисторије Петра Бенића, конзисторијалног савјетника при АЕ митрополитској конзисторији дабробосанској и Алеку Јокановића, суплента у источно-православном богословском училишту у Рељеву; даље је истим Највишим ријешењем Његово цар. и краљ. Апостолско Величанство благоизвољело наименовати конзисторијалним савјетником при српско-православној АЕ митрополитској конзисторији дабро-босанској Петра Зивовића, професора у источно-православном богословском училишту у Рељеву.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 4422. през. ex 1901.

89 2—3

СТЕЧАЈ

Ради попуђења једног питомачкога места за ученике горње гимназије у стип. *заклади Мојсила Моловића и сугруге му Христине* са стипендијом од год. 400 круна, овим се отвара стечај.

Молитељи српске народности и православне вере уз то припадници земаља угарске круне ваља да искажу сведоџбама добро владање, добар успех у наукама, сиромаштво и да су здрави.

Синови срп. прав. свештеника поред једнаке квалификације имају првенство пред другим молитељима.

Изабрани питомач мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој.

Ваљано иструјисане молбенице треба поднети *пописаном* ради избора питомца најдаље до 12. (25.) августа 1901. године. —

У Карловцима 10. (23.) Јула 1901. године.

Георгије
Патријарх.

С. О. 4549. преџ. ех 1901.

98 1—3

С Т Е Ч А Ј

Овим се расписује стечај ради попуњења двају места за трговачку струку у стип. заклади Петровић-Хариша свака са стипендијом од год. 600 круна.

Стипендију ову могу получити само младићи српске народности и источно православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће уживати своју стипендију само у којем наставном заводу истих земаља, изнимно пак по допуштењу високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иностранству. —

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници основатеља пок. Марије Хариша рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Хариша из Земуна. —

Креним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању здравственом, школском сведоџбом о досад свршеним наукама и најпосле сведоџбом од политичке власти, о имовном стању својем односно родитеља снабдевене молбенице ваља поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до 2. (15). Септембра 1901. с тим, да се у молбеници има навести, камо да се достави одлука саборскога одбора после седнице му.

У Карловцима 18. (31). Јула 1901. год.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

С Т Е Ч А Ј 102 1—3

на упражњено учитељско место у Бегечу Епархија Бачка, последња пошта Ст. Футог овим се отвара стечај :

Са овим учитељским местом скопчана је плата од 800 круна, осим тога 4 јутра ритеке земље такозване греде, али у случају поплаве цркв. школ. Одбор није обвезан ово, другим којим начином надокнадити. —

Стан према пропису 74 §-а школске уредбе од 1872. г. са баштом уз стан од 300□ хв. преко зиме ограда, по потреби и 2 хв. тврдих дрва за кухињу. — Осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи додатак од 100 круна када приспе, који може достићи највећу своту од 500 круна.

Дужности су прописане школском уредбом

од 1872. год. и односним наређењима дисциплинарних правила.

Компетенти нека изволе своје добро уређене молбенице, на подписаног школског управитеља послати.

Рок је стечају 15. август по ст. календару. Бегеч 8. (21.) јула 1901.

Сава Петровић Младен Жакић
привр. перовођа м. шк. управитељ

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 104 1—2

Школска 1901/2 година у српској учитељској и учитељичкој школи Сомборској почеће се 19. августа (1. септембра) 1901.

17/30 (18/31.) августа пре и после подне одржаће се пријамни и поновни испит; а уписивање ће бити 20. 21 и 22. августа (2. 3 и 4. септембра 1901.

У мушку учитељску школу примају се младићи православне вере, благе нарави, здрави телом и душом и слободни од очне болести такозване трахоме, који су бар у 15 годину живота ступили и четврти разред грађанске школе, гимназије или реалке с довољним успехом свршили. Такође могу бити примљени и они ученици, који пред професорским збором строги пријамни испит положи из науке хришћанске, српског, мађарског и немачког језика, црквено-славенског читања, малог црквеног појања, а такође из рачуна и земљописа и отачаствене повеснице у оној мери, у колико се ти предмети у IV. разреду грађанских школа предају.

За приправнице примају се Српкиње православне вере, које су IV. разред српске више девојачке школе или IV. разред грађанске или реалне школе успешно свршиле.

Ученици и ученице, које желе ступити у учитељску односно у учитељичку школу, имају донети са собом: крштено писмо, лекарску сведоџбу о подиуном здрављу, школску сведоџбу из последњег разреда, а притом су дужни и једни и други из молитава и славенског читања испит положити. Женске имају још неизоставно са собом донети изјаву писмену својих родитеља или добротвора, да ће их они за време учења у овој школи о свом прошку издржавати, а на изјави тој мора бити званично потврђење од тамошњег поглаварства, да су дотични родитељи у стању ову своју обвезу испунити, то јест, да средства за издржавање својих кћери, за време њихова школовања имају.

Приправници и приправнице, који из држав-

них или других којих учитељских школа у Угарској у старије разреде ове школе прећи намењавају, морају се подврћи пријамном испиту из српског, црквенославенског језика и црквеног појања.

Стан и храна само се у приватним кућама, по предходном одобрењу управитељевим погодити може.

Грађани, који приправнике и приправнице на стану и храни држати желе, имају се у управи учитељске школе тога ради пријавити.*

У Сомбору на Св. Илију 1901.

Н. Ђ. Вукићевић

српских учитељских школа Сомборских управитељ

* Умољавају се уредништва свију овјестраних српских листова да ову објаву школску макар и у изводу у своје листове уврстити изволе.

ЈЕФТИМБА 100 1—1

Српско-православна црквена општина у Липовчанима, држаће у канцеларији парохијског звања дне 29. јулија (11. августа) 1901. у 12 сати до подне дражбу на мање за прекривање парохијалне цркве са бечким утореним цријепом и један дио лимом.

Укупни тесареки, лимарски и зидарски рад заједно с материјалом прорачуван је на 1.367 круна 05 ф. од које ће своте имати сваки дражбаватељ прије дражбе положити 10% у име јамчевине. Црквена општина задржава си право коме ће посао повјерити.

Трошковник и доказница мјера стоји свакоме на увид у канцеларији парохијског звања у Липовчанима (котар Чазма).

Липовчани 15. (28.) јулија 1901.

Стеван Босанац с. р.

парох и председник цркв. општине.

СТЕЧАЈ 101 1—3

Овим се расписује стечај у смислу наредбе вел. Патроната овдашње срп. вел. гимназије на једно упражњено професорско место за класичну филологију са знањем мађарског језика.

Основна плата редовног професора је 2400 К., 200 К. петогодишњи доплатак и 500 К. станарина, а после 30 година професорске службе мировина у износу постигнуте професорске плате. Плата суплент професора је 1600 круна.

Молитељи нека поднесу своје молбенице са потребним документима потписаној управи до 12. (25.) августа т. г.

У Новом Саду 30. августа 1901.

Управа срп. вел. гимназије.

Ad C. O. 4457. прев. ex 1901.

103 1—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај ради попуњења упражњеног места саборско-одборскога П. бележника, као помоћника народно-црквенога тајника са платом од год. 2000 круна и станарином од год. 300 круна с тим, да ће се изабрани за сада привремено поставити. —

Ко од оспособљених православних Срба жели да получи ово место, ваља да поднесе своју инструкисану молбеницу саборском одбору у Карловцима најдаље до 2. (15.) септембра 1901. године и нарочито искаже и своје правничко оспособљење (бар апсолуторијум) и вештину у састављању списа нарочито српским и мађарским, а осем тога и немачким језиком.

У Карловцима 18. (31.) јула 1901. године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв саборског одбора.

СТЕЧАЈ 105 1—3

Има да се попуни једно место учитеља срп. нар. школе у Вел. Бечкереку. Плата је 1000 круна и 200 круна станарине; 4 хв. дрва за огрев школи и учитељу; 50 круна за шк. послугу, 10 К. 25 п. за шк. реквизите, 2 К. од погребца, где учитељ позват буде.

Дужности су шк. уредбом прописане а нарочито спада ту држање једне певнице, и рад у разреду, који м. шк. одбор одреди.

Рок стечају је до 1. (14.) септ. о. г.

В. Бечкерички м. срп. правосл. шк. одбор.

СТЕЧАЈ 95 1—2

На једно учитељско и једно учитељичко место у срп. прав. црк.-шк. општини у Кетфељу.

Плата је учитељу: 600 К, 3 ланца земље, на коју учитељ све терете сноси, даље 20 К паушала и од погребца где буде зват 2 К.

Плата учитељици је 600 К, 1 ланац земље, на коју све терете сноси. И учитељ и учитељица добивају сваки по 2 хвата тврдых дрва и 2 хвата сламе.

Дужности су прописане шк. уредбом а осим тога имају и учитељ и учитељица за земљу пофторну школу држати а учитељу и десну певницу држати.

Рок стечају је 12/25 Августа 1901. год. кога ће се дана и избор обавити.

Школски Одбор у Кетфељу 15. (28.) Јула 1901. год.

Мирко Гинђилов
председник.

СТЕЧАЈ 75 3—3

На једно стипендијско мјесто из закладе блаженоупокојеног епископа Пакрачкога Никанора Грујића од 300 К. односно 500 К. годишње.

Стипендију ту могу получити *само сирочад свештеника православне српске епархије Пакрачке* т. ј. дјеца без оца, с предношћу оне без оца и матере, сиромашнога стања, бар доброга успјеха у наукама и врло доброга владања. Питомци ове стипендије могу бити богослови, који имају предност, па препаранди и гимназисте а изнимно и свеучилишни слушаоци; мању стипендију уживају препаранди и гимназисте а већу богослови и факултетлије.

Прописано обележене молбенице имају се потписаној конзисторији најдаље до 18. (31.) августа 1901. поднјети.

Из сједнице Епархијске Конзисторије

У Пакрацу 19. јуна (5. јула) 1901.

Мирон. с. р.
епископ.

С. О. 4550. през. ех 1901.

97 1—3

СТЕЧАЈ

У стипендијској заклади *Петра Војновића, Милице Војновића рођ. Максимовићеве и Рахиле Војновића рођ. Борбевећеве* имају се попунити у шк. год. 1901/2. три питомачка места свако са стипендијом од год. 600 круна и то: једно за најближе законите мушке рођаке именованих оснивача, друго за једног младића из Старог Бечеја (у Бачкој) и треће за једног младића из Срем. Карловаца с тим, да у оскудици молителја горњих трију категорија може питом. место задобити сиромашан младић српског народа, који има ниже означену квалификацију у наукама, владању и т. д.

Молитељи ваља да докажу исправама т. ј. крсним листом, лечничком сведоџбом и школеском сведоџбом, да су Срби источно-православне вере, здрави (нарочито, да су каламљени), доброга моралног владања и да имају бар добар успех у наукама; молителји сродници имају исказати степен сродства; а молителји из Ст. Бечеја и Карловаца, као и остали молителји имају приложити молби осем горњих још и сведоџбу сиромаштва.

Изабрани питомци ће добити декрете, у којима ће бити обележене питомачке дужности које су везане са правом на уживање ове стипендије.

Молбенице ваља поднети срп. прав. нар. цркв. саборском одбору у Карловцима *најдаље до 2. (15). Септембра 1901.*, с тим, да у молбеници ваља казати, камо да се достави овопредметна седнична одлука саб. одбора са списима, а сврш. матуранти још и то: којој струци ће се одати.

У Карловцима 18. (31.) Јула 1901.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

С. О. 4548. през. ех 1901.

96 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњава трију, а може бити и више питомачких места III. разреда у стип. заклади *Ђорђа ил. Срвијскога* свако са стипендијом од год. 210 круна.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који је здрав и сиромашнога стања, а навршио је 12-у годину. —

Питомци III. разреда могу се временом, ако узмоле, промаћи у више стип. разреде са 315 К и 420 К и то само ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије нису уживали. —

Крсним листом, школеском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. цркв. *Саборском Одбору у Карловцима најдаље до 2. (15). Септембра 1901. године.*

У Карловцима 18. (31.) Јула 1901. године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Ad бр. К. 457/328 ех 1901.

82 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Александре Игњатовић рођене Кузминац из Митровице против несталог јој супруга Уроша Игњатовића из Митровице — позива се речени супруг Урош, да у року од 6 месеци, — рачунајући од првог уврштења едикта овог у новинама, — овој конзисторији или сам лично престане, или место свога садањег пребивања пријави, јер ће се у противном случају ова парница и без њега наставити и окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије, држане у Карловцима 7/20. Јуна 1901. Год.

Архидијецезална Конзисторија

Ad бр. К. 109. ex 1901.

90 3—3

СТЕЧАЈ

Расписује се стечај на место пароха у Столном-Београду са платом VI. разреда. Рок овом стечају траје до 15. (28.) августа 1901.

Епархијска конзисторија будимска
у Будимпешти 7. (20.) јула 1901.

Председништво.

Р. бр. 63/1901. ad. ЕШО. бр. 514/442 ex 1901. 94 2—2

СТЕЧАЈ

на учитељска места у Бочару, Ђали. Иванди, Краљевцу, Малом Бечкереку, Петровомселу, С. Вларији, С. Неузини, Станчеву и Чоки са појединце установљеним беривима (у пензију урачуново 800—1000 К.); затим у Ђиру, Кнезу, Нечи, Камералном Сенђурђу, Моноштору, Парцу, Соки, Толвадији, Фењу, Хрњакову, Црној-Бари и Шурјану са минималним беривима (у пензију урачуново 700—800 К.) и на учитељска места у Бега-Сенђурђу, Боки, Кетфељу, Петровомселу, Станчеву и за две учитељице у Срп. Итебеју са минималним беривима (у пензију урачуново 650—800 К.).

Поред прописног стана, баште и огрева прописане су у Темишварској дијецези, у смислу 19. §-а Дисц. Правила и награде за све црквене функције.

Квалификације и дужности прописане; молбенице (за свако место засебно) имају се преко еп. шк. одбора темишварског поднети до 2. (15.) августа.

У намањкању потпуно оспособљених наместиће се приправници, еп. учитељице у случају потребе и забавиље, у коме се погледу имају молбе потписаном до почетка шк. године поднети (у Темишвар).

Ђорђе Поповић.

зам. шк. референта.

Ad бр. К. 459/329 ex 1901.

81 3—3

ЕДИКТ

Услед бракоразводне молбе Милоша Месаровића из Попинаца против нестале му супруге Драгиње Месаровић рођ. Ристић позива се речена супруга Драгиња, да у року од 6 месеци, — рачунајући од првог уврштења едикта овог у новинама, — овој конзисторији или сама лично предстане, или место свога садањег пребивања пријави, јер ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије, држане у Карловцима 7/20. Јуна 1901. год.

Архидијецезална Конзисторија

С. О. 4547. през. ex 1901.

99 1—3

СТЕЧАЈ.

У стип. заклади Прокопија и Милоја Миладиновића из Боботе има се попунити питомачко место за гимназисте са стипендијом од год. 400 круна.

Молитељи ваља исправно да докажу, да су Срби православне вере, да су сиромашнога стања, здрави и крављим богињама накаламљени; даље добро морално владање и добар успех у наукама. —

Првенство имају еродници фундаторови, који своје еродство исправно докажу, за тим православни Срби из Срема, по том из Славоније и Хрватске и коначно буди из којег е родског краја.

Инструјисане молбенице ваља поднети саборском одбору најдаље до 2. (15.) септембра 1901. године са напоменом, камо да се достави одлука у обзиру на подарење стипендије. —

У Карловцима 18. (31) јула 1901. године.

Председништво

срп. прав. нар цркв. саборског одбора.

СТЕЧАЈ.

85 2—2

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско евентуално учитељско место са овом годишњом платом:

У готовом 600, К за перовођство ако се буде примио 32 К, паушала 10 К, два хвата тврдих дрва за кујну, сламе за своју па и школску нећ колико треба; даље, четири ланца ораће земљена коју учитељ све терете сносити има и за коју дужан ће бити пофторну школу одржавати, а при погребу где позван буде 1 К; са лешим још и здравим станом и са плодносом баштом; у случају пак, да не би компетената мушких било, могу и г. учитељице оспособљене тражити с' тим, да певчику бар 4 К месечно плаћају.

Изабран дужан ће бити редовно у св. Цркви долазити и појати па и децу у цјенију обучавати, које ће му на дику служити.

Компетовати могу само оспособљена лица која су из мађарског језика непит положила. Молбенице ваља слати овомесном школ. одбору.

Рок пријаве траје до 6. Августа о. г. и. ср. када ће и бирање бити.

Из седнице м. шк. одбора држане у Канаку 1-вог Јула 1901. где је и станица жељез.

Школ. Одбор.

СТЕЧАЈ 88 2—3

На упражњено учитељско место у Иванди торонтал. Жуп. овим се расписује стечај.

Са овим местом скопчана је годишња плата од 80 круна, за пофторну школу 80 круна, за писаћи прибор 10 круна, у име дрва 40 круна, од погребана где позван буде 1 круну.

Учитељица је опредељено годишње 600 круна, за пофторну школу 80 круна, за писаћи прибор 10 круна, у име дрва 40 круна ако би учитељица изабрана била има из своје плате певнику узети који ће при сваком богослужењу десну певницу држати.

Учитељ или односно учитељица ужива стан са 2 патосане собе, кујна, спајз и штала, а уз стан врт од $\frac{1}{2}$ ланца.

Дужности учитеља или учитељице прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје до 6. Августа о. г.

Из седнице м. школског одбора држане у Иванди 29. Јунија 1901. године.

Мишко Перинач
перовођа.

Милош Благојев
шк. председник.

СТЕЧАЈ 87 2—3

На упражњено учитељско место четвороразредне мешовите основне школе овим се стечај расписује, плата је изабраног учитеља:

- 1.) 220 К као припомоћ из епарх. фонда.
- 2.) 18 мерова жита.
- 3.) 18 „ кукуруза.
- 4.) 3 хвата тврди дрва, одакле је учитељ дужан школу грејати.
- 5.) 84 К у готовом новцу.
- 6.) 20 К за пофторну школу.
- 7.) 10 К за перовођество и рачуновођество.
- 8.) 3200□ ораће земље, ливаде и сенокос.

Дужности учитеља прописане школ. уредбом. Рок стечаја траје за 6 недеља (26. Августа) од првог уврштења, када ће се и избор обавити. Молбенице ваља слати на подписано председништво.

У Ланчугу (Lancuk Baranya megye) 8. Јула 1901. године.

Миљивој Барбировић
перовођа и пр. учитељ

Ђукић Ђуко
председник

СТЕЧАЈ 83 3—3

На упражњено учитељско место, на срп. вероисповедној основној школи у Бану, овим се отвара стечај.

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. год. Плата је следећа: 600 круна у готовом новцу, 3 ланца ораће земље, на коју порез учитељ а еквивалент општина плаћа, слободан стан по пропису, 4 хвата тврди дрва. За пофторну школу 80 круна, за перовођество 40 круна, при погребу где позван буде 80 фил., од венчања 80 фил., од парастоса 80 фил., и по закону прописани петогодишњи доплатак 100 К.

На ово место могу само они компетовати, који су и у мађарском језику оспособљени. Молбенице се имају са сведоџбама на доле потписано председништво слати.

Рок стечаја Преображење кога дана ће се избор обавити. Лична пријава узмеће се у обзир.

Из седнице м. шк. одбора у Барања-Бану 1. (14). Јулија 1901. године.

Јереј Д. Мијатовић
шк. управитељ.

Богде Бошњак
председник

СТЕЧАЈ 93 2—3

на смрћу упражњено учитељско место у црквеној општини Старо-Стапарској, епархији Бачкој, овим се по налогу славног епархиј. школског одбора бр. 1138/231 ех 1901. поново отвара стечај. Са овим учитељским местом скопчана је плата годишња од 900 слџвом деветстотина круна и 140 слџвом сточетрдесет круна у име стана и огрева. Осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи додатак од 100 круна који може достићи највећу своту од 500 круна.

Осим школ. уредбом од 1872. г. прописаних дужности изабраном учитељу спадаће у дужност да од Благовести до Кретов дана — кад на њега ред дође — појачку дужност врши на овдашњој водичкој капели. Рок стечају је до 1. (14.) августа тен. год. Изабрани учитељ имаће 1. (14.) септембра т. г. у своје звање наступити од ког му је дана и плата у течај стављена.

У Ст. Стапару 12. јула 1901. године.

Бошко Поштић
перовођа.

Сима Буњевчев
председник м. шк. одбора.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тађаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.